

אמרתך חייתני

פנינים ואמרות מעניינא דיומא

ברכתנו שלוחה
 בזה אל ידאי ד' וחושבי
 שמו בעידנו כ"ב
 ודי בכל אתר ואתר
 ובראש מרנן ורבנן גדולי
 התורה שליט"א
 א גוט געבענטשט יאר
 ויה"ר שיתגלה כבוד מלכותו עלינו
 ככ"א

מתורתם של ראשונים

הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א

במדרש (ויקרא רבה כ"ט, ז') דרש על הפסוק (ויקרא כ"ג, כ"ד) בחודש השביעי באחד לחודש משל לבן מלכים שהיה לו דין בפני אביו אמר לו אביו ואם אתה מבקש לזכות לפני בדן ביום זה מני נקלוגוס פלוני וכו' כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל בני אם אתם מבקשים וכו' תהיו מזכירין זכות אבות וכו' באחד זה אברהם שנאמר (יחזקאל ל"ג, כ"ד) אחד היה אברהם זכרון תרועה זה יצחק שנאמר (בראשית כ"ב, י"ג) וירא והנה איל. מקרא קודש זה יעקב וכו'.

והנה זה שקרא להו במשל נקלוגוס שהוא לשון מליץ ופעולת המליץ הוא להמליץ על הנידון בטענות ולהראות שהוא זכאי בדן. וכן כאן שעל ידי שמוזכירין זכות אבות זה הוא לימוד זכות על ישראל שבהם נמצא גם כן קדושת השלושה אבות. באחד זה אברהם שנאמר אחד היה אברהם שהיה יחיד בעולם שפרסם כבוד מלכותו יתברך שמו ולא הביט על כל העולם אף שכל העולם היה נגדו ואף שהשליכוהו לכבשן האש לא זו מאמנתו. וכן ישראל הם גוי אחד בארץ בין השבעים אומות וזה מתברר עוד יותר בגלות כי בעת שהיו ישראל אומה וממלכה בפני עצמם אין זה רבותא כל כך שכל מלוכה מתנהגת על פי נימוסים שלהם. אבל כשהם מפוזרין בין כל שבעים אומות ואף על פי כן באורך הגלות לא שכחנו שם אלהינו והם מצוינים גוי אחד בארץ כמו אברהם שהיה אחד בעולם. וכן כמה שמדות שעברו עלינו בגלות כדורות של שמד ועם כל זאת מסרו ישראל נפשם על קדושת שמו זהו כמו אברהם אבינו ע"ה שהשליכוהו לכבשן האש ולא סר מדרכו. וזה כנגד מלכויות שמכירין כח מלכותו כמו אברהם אבינו ע"ה שהודיע ופרסם מלכותו שנקרא אלהי הארץ (בראשית רבה נ"ט, ח') וכמו שאמרו (ברכות ז' ב) לא היה אדם שקראו להקב"ה אדון עד המשך בעמ' 4 <<<

"שתמליכוני עליכם"

אמרו חז"ל במסכת ראש השנה (טז. לד.): "אמר הקדוש ברוך הוא, אמרו לפני בראש השנה מלכויות זכרונות ושופרות, מלכויות כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיבא לפני זכרוניכם לטובה, ובמה בשופר".

ובביאור "שתמליכוני עליכם" הגדיר החתם סופר (דרשות חת"ס, ח"א דרוש ט' טור ג'): "המליכוני עליכם שלא יהיה לכם מלך על גוף אלא הקב"ה ועבודתו, כי יש שתאותו מלכו ויש שתאותו מלכו ויש כספו וזהבו, ואנו אין לנו מלך אלא הקב"ה לעשות רצונו ועי"ז גם הוא יזכור אותנו לטובה".

כלומר שבימי ראש השנה על בני ישראל לומר מלכויות כדי להתעורר להמליך עליהם את מלך מלכי המלכים הקב"ה, שלא תאוויתיהם או אאוותם או כספם וזהבם ימלכו עליהם אלא רק הקב"ה לבדו ימלוך עליהם, וזה יזכירם לטובה.

***

נקודה נוספת במצוות "שתמליכוני עליכם" אנו למדים מהבנת עצם המושג המרומם - מלך.

כתב המלבי"ם בפירושו לפרשת וישב (לז, ח): "ויש הבדל בין מלך ובין מושל, שהמלך הוא הנבחר בבחירת העם וברצונם, והמושל הוא ביד חזקה, והאיש המושל ביד חזקה אי אפשר שיהיה מלך, שמורה על רצון העם ובחירתם".

ובפירוש "עץ יוסף" לתפילות הימים הנוראים כתב על הפסוק בתהלים הנאמר במלכויות "כי לה' המלוכה ומשל בגוים" בשם הגר"א: "ההפך שבין מלך למושל, מלך הוא כשהעם ממליכים אותו מרצונם, ומושל הוא בחזקה שלא ברצון העם, וז"ש כי לה' המלוכה עתה בגלות ישראל מקבלין מלכותו מרצונם ועל הגויים מושל בחזקה שלא לטובתם, אך לעתיד לבוא יטו כולם שכם אחד לעבדו ויתנו לו כתר מלוכה והיה ה' למלך על כל הארץ שעל כל יקרא מלך כאשר יקבל כל הארץ עול מלכותו עליהם".

כלומר שהמלך הוא מי שהעם ממליך אותו, וכאשר העם מקבל עליו את עול מלכותו בכך הוא נהיה למלך, וגם עתה עם ישראל מקבלים עליהם את עול מלכותו יתברך וממליכים אותו עליהם.

אפילו בהתבוננות גרידא בדברים הללו ניתן לקבל התפעלות והתרגשות, כיצד אנו הקטנים השפלים והנבזים זוכים להיות העם שממליך כביכול את הקב"ה.

כ"ש שהמעמיק בדברים הללו לא ימצא מנוח ומרגוע לנפשו, מחד גיסא משמחה עצומה על שבחר בנו השי"ת מכל העמים שנהיה אנו עמו והוא מלכנו, וכי עתה בגלות כביכול רק אנו מקבלים מרצוננו את עול מלכותו יתברך - ובכך ממליכים אותו בעולם, ומאידך גיסא יחרד מגודל ועוצם האחריות המוטלת עליו כבן לעם האחד והיחיד הממליך את הבורא בעולמו.

***

כמה מלכים אחרים מולכים על גופנו - בעוונותינו הרבים - מלבד מלך מלכי המלכים הקב"ה, בין התאוות והמידות הרעות השולטות על כל יחיד ויחיד, ובין החשבונות הקהילתיים והמפלגתיים המעוררים את עיני האדם מלראות נכוחה את שעליו לראות, כאשר זהו חובתינו בעולמינו להתגבר על כל אלו ולהמליך עלינו את חי העולמים שלו המלוכה והממשלה.

יום ראש השנה הבא עלינו לטובה, יום הכתרת והמלכת הקב"ה, יום בו אנו מתחננים ומבקשים על גילוי כבוד שמיים ומלכות השי"ת בכל העולם כולו, הוא היום בו עלינו לקבל עול מלכות שמיים באמת ובתמים.

הבה נתעורר שלא יהיה לנו מלך אחר על גופנו אלא הקב"ה לבדו, נשתדל להתגבר על התאוות ולבטל את הגאוה, נעבוד על לבו לנסף ולזהב, נפעל לפרוק עול חשבונות רבים אשר חשבו בני האדם, נשתוקק להתעלות מעל כל פיתויי היצר העומד על כל יחיד ויחיד ועל כל קהילה וקהילה, ונקבל על עצמינו לדבוק בהשי"ת ובתורתו באמת בלא שום חשבונות אישיים ופליטיים, ולדרוש ולבקש את האמת בכל דבר, ובזה נמליכו עלינו ונזכר לטובה בשמי מעל ביום הדין.

ונזכה להכתב ולהחתם לשנה טובה בספרן של צדיקים גמורים, ותהא השנה הבאה עלינו לטובה שנת גאולה וישועה, שנת כילוי הרשעה בעשן והעברת ממשלת זדון מן הארץ בביאת משיח צדקנו בב"א.

זמני היו"ט והשבת בעיר בני ברק יצ"ו

שבת	ראש השנה
הדלקת נרות: 5:59	הדלק"נ יום א': 6:02
שקיעה: 6:21	שקיעה: 6:24
מוצאי שבת: 6:57	הדלק"נ יום ב': 7:00
ר"ת: 7:33	ר"ת: 7:35

ראש השנה

דרשו ה' - שיתקדש שם ה' בעולם

דרשו ה' בהמצאו וכו' אמר רבה בר אבון אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כ. (ראש השנה יח.)

עיקר תפלתנו צריכה להיות דרשו ה' בהמצאו, דהיינו שיתקדש שם ה' בעולם, וכמו שתקנו בתפלה "מלוך על כל העולם כולו בכבודך", וזאת צריכה להיות עיקר תפלתנו על הגאולה השלימה. "וכל הרשעה כולה כעשן תכלה", דאף שנעקר רשע אחד מן העולם אין זה סגי אלא שהרשעה כולה תיעקר לגמרי, וכתפלתנו בסליחות "וישעו לעין כל ואל ימשלו במרשעים כלה שעיר וחותרו יעלו לציון מושיעים".

(להורות נתן, מועדים ח"ג מתוך דרשת שבת שובה)

אשמנו מכל עם

ידוע מספה"ק בדבינים של הפחותים מבני ישראל העומדים בשפל המדרגה באין בידם זכויות ומעשים טובים כראוי, צופה הקב"ה ומביט תחילה במעשיהם של אומות העולם שהם רעים וחטאים מאוד, ומשוה את מעשיהם המקולקלים לעומת חטאיהם של הגרועים שבישראל, בכדי לזכותם בדין, כי לעומת רשעת העמים נחשבים עונות עמו בית ישראל לנאים ומתוקנים, ועי"כ הוא ית' מלמד עליהם זכות בכל מצב שבו הם נמצאים ומהפך להם את מדת הגבורה לחסד ורחמים.

זהו הכונה בדברי הגמרא הנ"ל "לאומות העולם מנין, ת"ל משפט לאלקי יעקב", ר"ל דמאחר שאמר הכתוב דהקב"ה מביא במשפט גם את הגרועים שבישראל, אלו שהם בדרגה הפחותה ומכונים בשם "יעקב" כידוע, הרי וודאי שיש גם משפט לאומות העולם, דבכדי לזכות את אותן שפלי המדרגה צריך הקב"ה להביא במשפט את דינם של אומות העולם, בכדי להשוות אליהם את מעשיהם של הריקנים שבישראל על מנת להוכיח שכנגדם הם טובים וזכאים.

והנה מה נאמר ומה נדבר כי בזמנינו אנו באו פריצים במחנה ישראל וחללוהו רח"ל בתועבות ופריצות אשר לא נמצא כזאת אפילו אצל הגרועים שבאומות העולם, והם יורדים ומתדרדרים מדחי אל דחי עד לדיוטא תחתונה, או לנו שכך עלתה בימינו, כי אם בימים קדמונים היה מקום לזכות פושעי ישראל ולהמליץ טוב בעדם שעכ"פ נגד שאר העמים הם נחשבים טובים וישרים, אבל בימינו אנו ישנם רשעים אשר מעמיקים במעשיהם הנילוזים יותר מרשעי הגויים, ואיך יזכו הללו בדין. (דרשות מהרי"ן, מועדים שבת שובה דרוש כ')

ע"י הדין לאומות יושב על כסא רחמים לישראל

זמרו אלקים זמרו זמרו למלכנו זמרו (תהלים מ"ו). לשונות הכפולים צריכים ביאור, ונראה דבגמרא מגילה (י"ז). וכיון שכלו הפושעים מתרוממת קרן הצדיקים דכתיב (תהלים ע"ה) וכל קרני רשעים

אגדע תרומנה קרנות צדיק ע"ש, ובוזה יובן "עלה אלקים בתרועה", שיושב ה' על כסא דין היינו לאוה"ע "ה' בקול שופר", שם הרחמים שע"כ ה' יושב על כסא רחמים לישראל, וא"ש גם כאן "זמרו אלקים זמרו" מדה"ד לומר עריצים וקרני הרשעים שונאי ישראל "זמרו למלכנו זמרו" לרומם קרן הצדיקים ע"כ אמר כאן "למלכנו". (טל השמים)

המתדמים כצדיקים גמורים גם אחר שיתמרקו בגיהנם ישארו פניהם כשולי קדרה

ה' מְמִית וּמְחִי מוֹרֵד שְׂאוֹל וְעָל. (הפסטה ליום א')

בינוניים יורדין לגיהנם ומצפצפין ועולינ וכו' ועליהם אמרה חנה ה' ממת ומחי מוריד שאול ועל וכו' א"ר יצחק בר אבין ופניהם דומין לשולי קדרה, ואמר רבא ואינהו משפירי שפירי בני מחווא ומקריין בני גיהנם. (ראש השנה יז.)

נראה ממה שביארנו לעיל שבינונים הדכא פירוש העושים מצות כדי להתגאות וכדומה, אמר כאן שגם אחר שיתמרקו בגיהנם ויזכו לג"ע הנה גם בג"ע ישארו פניהם שחור כשולי קדרה, והוא עונש על שרדפו אחר הכבוד בחייהם והיו מתפארים ומתגאים בתורתם ומצותם, ובא רבא לפרש (ואינהו משפירי שפירי בני מחווא) ר"ל אותם שדרכם לשפר א"ע ומראים עצמם כצדיקים גמורים (ומקריין בני גיהנם) שגם אחר שזכו לג"ע ישאר שם שהם בני גיהנם ע"י שניכר שחרותם על פניהם, והוא להם לעונש על שהיו מערימים להתדמות כצדיקים גמורים בחייהם ולהתגאות.

(עיני יצחק להמגיד מווילקאמיר, ר"ה יז.)

פרשת האיזני

המאדעם מעשה ידי השדים

וַיִּבְחוּ לַשְּׂדִים וְגו' תַּחֲשִׁים מִקֶּרֶב בָּאוּ לֹא שְׂעִרוֹם אֲבֹתֵיכֶם.

ופרשי' לשון שערות או לשון שעירים ישעי' י"ג כ"ב שהם שדים, ויש להוסיף דמבואר במדרש רות ששדים אין להם שערות, וזו לא שערות אבותיכם שלא מצאו להם שערות.

ובזה יובן הסמיכות חדשים מקרוב באו, על פי הרעה הגדולה המצוי' בדור האחרון בפרטות אצל נשים שבכל קיץ וחורף נשתנה נימוס הבגדים, ואם הבגדים ה' ראויים וטובים עוד לכמה שנים משליכין אותן כי אינו לפי נימוס ורוח הזמן ונקראת מאדע בלע"ז, והעולם מתדלדל עי"ז וגם הצניעות בבגדי נשים אבדה. וכמה התאונן על זה הקדוש מוה"ר מנחם מענדל זי"ע מרימאנאו שכתב שכל הצרות הבאים על ישראל בעת גלותן הוא מהתחדשות המאדעס, והביאו בשמו שכל אלו התחדשות לבלישת בגדים יוצאת מעיר פאריס ראש ממלכת צרפת, שאשמדאי ראש השדים שולח שדים בכל שנה לעיר פאריס לעשות תמונות

חדשות לבגדים.

וזו חדשים מקרוב באו, שבכל איזה חדשים מתחדשים הבגדים, וזה ממעשה ידיהם של השדים, אשר לא ידעו מזה אבותינו.

(גבעת שאול, מהגר"ש בראך מקאשוי)

בזכות מסירות נפש ואמונה יגאלו

פִּי יִדִין ה' עֲמוֹ.

אחר שגמר ענין מכעיס אל עד סופם חזר להבטיח לכללות ישראל שלא לעולם יריב אתם, פִּי יִדִין ה' עֲמוֹ פירוש יעמיד במשפט כוסות התרעלה אשר עברו ויראה צרות שעברו על הצדיקים מהם הרגו מהם שרפו מהם הפשיטום ובשביל הצדיקים אשר נצטערו יתנחם, והוא אומר וְעַל עֲבָדָיו יִתְנַחֵם פִּירוּשׁ בִּשְׂבִילם יתנחם לומר די צרות הגלות, ועוד כשיראה ה' שאין כח בישראל להציל עצמן מהגלות, וכח אין בצדיקים ליסר בשבט מוסר למרגיזי אל, גם לא ישארו בישראל אנשים גדולים ונביאים חוזים בעלי רוח הקודש ואין אשכול וגו' (מיכה ז), והוא אומר פִּי אֶזְלֹת יָד, ובוזה אָפֶס עֲצוּר פִּירוּשׁ על דרך (שמאול א' ט') יעצור בעמי פירוש שאין כח למדריכים בדרכי ה' להדריכם, ועזוב פירוש ומצד זה נשאר העם עזוב, ואמר ישראל אֵי אֶזְלֵימוּ הגם שאין מעשיהם מהוגנים אף על פי כן יבא בטענה לפני האלקים הרמוז בתבית צור, והוא חֲסִיוּ בו כי ישראל הגם שירשעו ויעברו על חלק ממצות ה' אף על פי כן כל מחסיהם בה', ועליו סובלים דלות ושפלות, ונהרגים על קדושת שמו, ועומדים ומצפים לצור גואלם והוא אומר חֲסִיוּ בו.

(אור החיים) המשך בעמ' 4 <<<

לחידודא

במתני' ר"ה דף ל"ב ע"ב: העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה השני מתקיע (ופירש"י: השני - המתפלל תפלת מוספין מתקיע), ובשעת ההלל הראשון מקרא את ההלל (היינו בשחרית).

ובגמרא שם: מאי שנא שני מתקיע משום דברוב עם הדרת מלך, אי הכי הלל נמי נימא בשני משום דברוב עם הדרת מלך וכו'.

ולכאן מבואר מס"ד דגמ' התוקעין במוסף משום ברב עם הדרת מלך, דבמוסף מתקבץ רוב עם יותר מבשחרית. וכ"כ בטורי אבן שם לחד פירושא "דכל מה שמאחרין לתקוע בכל שעה באים בני אדם יותר לבה"כ ואיכא רוב עם".

והנה השו"ע (או"ח סי' קל"ג) כתב: בשבת ויו"ט אין אומרים ברכו אחר קדיש בתרא. וכתב הרמ"א: הגה, אפי' במקום שנהגו לאומרו בימות החול שמה לא היו יחידים בבה"כ כשאמרו ברכו, מכל מקום בשבת ויו"ט אין לאומרו, דהכל באין לבה"כ קודם ברכו.

וכתב המשנ"ב שם: דאפילו אם אירע לאחד שנתאחר לבוא אחר ברכו מ"מ מסתמא כבר שמע המשך בעמ' 4 <<<

הגאון הצדיק רבי יקותיאל יהודה ראזענבערגער צוק"ל אב"ד דיערעש ובעל "תורת יקותיאל" שמונים שנה להסתלקותו - י"ז אלול תש"ד (חלק ג')

נגד סכנת הצינונות

וגם בדרשותיו ותורתיו יצא ללחום בעוז נגד המתקדמים והמחדשים מפירי הדת הדוגלים ברעיון הצינוני וכל המפלגות הנוטים לשיטתם מחדשי שפת עבר ומקמי מדינה באר"י, שכל הנתפס ונוטה לרעיונם סופו נתפס למינות.

ובחי' אגדה לפ' בראשית כתב כי רעיון קדוש צריך להתעורר במוחם של יראי ה' לא במוחם של פושעים, הקב"ה אמר המכסה אני מאברהם וגו' כלומר דבר שהוא לרצון אצל הקב"ה שיתגלה אינו מכסה אותו מהצדיק, ורעיון שנתעורר אצל רשעים הוא מהסס"א, וע"י הרעיון הצינוני נתקיים בעוה"ר מש"כ ותבואו ותטמאו את ארצי וגו' שטמאו את ארה"ק ואת לשה"ק, וכבר אמרו חז"ל גדול המחטיאו מן ההורוג, ויגרמו לגרש התורה מאה"ק וע"י תתקיים ח"ו כי מציון תצא תורה כלומר שממש תצא התורה מן הארץ, אם לא היתה ההבטחה כי לא תשכח מפי זרעו כמאמר רשב"י.

ובדרשה בכה והתחנן לעורר הציבור נגד זה, שיבינו שלהייראים בודאי יש יותר אהבת ישראל ממה שיש להצינונים, ואם כל גדולי הדור והצדיקים מתרעעים נגדם מצווין להתרחק מהם ומהמונם שלא להמשך למינות, ובפרט כשוראים את הקלות ואת הפריצות שגרמו בארה"ק ע"י חוצפתם וע"י הכיבוש שלהם, הגם לכבוש את המלכה עמה בביתה בארה"ק, האחדות הוא דבר טוב ונחוץ ואפ"ה אמרו חז"ל פיזור לרשעים נאה להם ונאה לעולם, ואמרו הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע, וצריך להיות אוהב שלו ועם רשעים צריך להיות רודף שלו, כי קשר רשעים אינה מן המנין ואם יתחבר עמהם א"א שלא יקלוט ממעשיהם הרעים, כי מי שנכנס לבורסקי א"א שלא יקלוט ריח רע.

ובדרוש לפ' בא פי' הפסוק הנני מושיעך מרחוק וגו', וזרעך מארץ שבים, ואחרי שמתאר איך שהצינונים מטמאים את ארצה"ק וכ' כאשר קבלתי מכתב מהגה"צ רי"ח זאננפעלד (שליט"א) זצ"ל אב"ד עיה"ק ירושת"ו תסמר שערת ראש וכו', והקב"ה מכטיח כי יושעים מרחוק מארץ שבים כי שכינתא בגלותא, וכתשובה על מכתבו של הגה"ק רי"ח זאננפעלד זצ"ל ערך מכתב ארוך נגד הצינונים וכל המפלגות למיניהם העונמים לימינם ונגד מנהיגיהם ואסר חיבוריהם ולהתחבר להם, ונדפס המכתב בירחון העמק בעיה"ק ירושלם ת"ו, וכ' גם מכתב קצר שנתפרסם אז בחוצות ירושלם ונדפס בסו"ס "מרא דארעא דישראל".

והי' מתנגד גדול לכל המפלגות שלא להתחבר להם, וחתם בין גדולי אונגרין שרובם חתומים לאסור איסור שלא להצטרף לשום מפלגה, ואיסור זה נדפס בס' "תקון עולם".

ובחי' לפ' שלח הוא מתרעם על אלו שרוצים לעלות לא"י כדי לחיות כעצמאיים חיים חפשיים שלא לסבול מהגויים, לא לחירות כזה חכינו קרוב לאלפים שנה, להיות הלאה בגלות בפרט בגלות הנפש, בקשתינו להקב"ה שמשא ואהרן ינחיו, שהשם יוליכנו קוממיות לארה"ק ע"י הגוא"צ, ועיקר הרצון לעלות לארה"ק עבור גלות השכינה ופדות נפשינו, ולהתחזק ולצפות באמונה בתשועת ה' כי שוא תשועת אדם, ולא בכסף נגאל רק בביאגו"צ.

לגדולי הדור שנתפעלו מערצם חריפתו ובקיאותו, כאשר יראה הרואה איך הכתירוהו גאוני הדור בהסכמותיהם בתואר גאון גדול בתורה כמו שמתארים לבעלי מחברי ספרים להלכה המופלגים גדולי הדור.

ובאמת נתקבל החיבור בהערצה כספר יקר ערך של בעמ"ח מעמודי ההוראה, ודבריו מובאים בספרי בעהמ"ח שדורות אף שהי' עוד רך בשנים, שראו בחיבורו ספר מלא ברכת ה' בחריפות ובקיאות בסברות שמבהילים את הרעיון מתון ומסיק שמעתתא להלכה בהמצאה חדשה של זאת תורת העולה תמצית התשובה, וידיו רבו לו לברר דבר זה: זו הלכה בכל ד חלקי השו"ע, ובתשובות שדן בהם בדברים הנוגעים למנהגי ישראל עמד על המשמר שלא לנגוע בהם והי' רגיל כדי לחזק המנהגים להעתיק דברי הרשב"א בתשובות סי' ט' שמנהג הנהוג אף בזקנים ובזקנות יש לו מקור עד מרע"ה ואין לבטלו כבתורת יקותיאל סי' מ"ו ועומ"ק, ובאחת מתשובותיו שעודנה בכת"ב כ' ז"ל: הנה חס לי לזרעא דאבא לחלוק על מנהג ישראל לא כך למדוני רבוני ובמיוחד אדמו"ר רבינו הגדול והקדוש מחוסט ז"ע בעהמח"ס ערוגות הבושם עכ"ל, וכן חתר לחזק מנהגי צדיקים וחסידים בתשובותיו.

אם כי מהדורא קמא תורת יקותיאל יצא לאור עם הרבה שגיאות ושיבושים כמו שהעיר אבה"ק הבעל מחבר כ"ק בעצמו בדבר אל הקורא על הנ"ל, שכשמסר הכתבים למדפיס בברדיוב ונדפס גליון אחד פריצה המלחמה העולמית הראשונה והמדפיס נקרא לצבא ונפסקה ההדפסה לערך ז' שנים, ונתגלגלו הכתבים ובדרך נס לא נעלמו ע"י מאורעות המלחמה, ובסוף יצא הספר לאור ג"כ בברדיוב אצל מדפיס אחר אבל בדפוס גרוע מלא שיבושים.

לוחם מלחמות ה'

הנה המעיין בקונטרסיו שכ' בילדותו קרא שם חיבורו בית יהוד' על שמו השני יהוד', אבל אח"כ קרא ספרו תורת יקותיאל על שמו הראשון יקותיאל, שם המתאים לספרו הק' כי תורת אמת ה' בפיו שאוב מבארו של משה יקותיאל זה משה, ע"כ מתאים לחיבורו של כ"ק אבה"ק השם תורת יקותיאל כי הי' לוחם בעוז לברר הלכה נגד מפירי הדת המתקדמים והמחדשים כשיטת החת"ס חדש אסור מה"ת, ויצא להלחם בעט ברזל ועופרת לברר הלכה ברורה בכל מקום שרצו לנטות על ריב עם המתקדמים למען השל"ו כי אין שלו' אמר ה' לרשעים, ועמד כעמוד ברזל וכעיר מבצר נגד הצינונים וכל המפלגות הדוגלים בשיטתם, והחזיק בגבורה בדרך רבוה"ק שלא להתפשר בענינים הנוגעים לחלוקה מקהלות נעאלאגין שטאטעסקווא וכיו"ב שנאסרו ע"י גאוני וצדיקי אונגרין להתרחק מהם כמטחוי קשת מכל מיני שיתוף וחיבור עמהם כי כל המחבר לטמא טמא, ולהתחבר רק לקהלות קדושות המסונפות להלשכה האורטודוכסית שיסודה רבה"ק גאוני וצדיקי הדור במדינות החלוקה, ולהתחבר לאלו המתנהגים בחסידות שמסגרת זו היתה כחומה בצורה להגן על המשתייכים לקהלות אלו המתנהגים בדרך הבעש"ט להשפיע עליהם ועל נשותיהם וחינוך יוצאי חליצהם לטובה, ובכן נשאל מדי פעם מהלשכה האורטודוכסית כשהי' צורך לברר הלכה בענינים אלו כאשר אתנו בכתובים תשובותיו באלה הדברים.

להלן המשך פרקי תולדותיו וקורותיו כפי שכתב בנו הגדול הגאון רבי אברהם ברוך זצ"ל אב"ד גמזו ובעל "ברכת אברהם ב'" בראש הספר "תורת יקותיאל" מהדורא תניינא (ירושלם תש"מ).

תורה נקנית בייסורין

כבר הוזכר שכ"ק אאמו"ר הי' כל ימיו איש מדוכה בייסורים וסבל ממחלות שונות בכל גופו ועכ"ל לא הפסיק מלימודיו ושיעוריו והשיב לשואליו אף שהייסורים הפריעו לו התגבר על מאוביו, כמ"פ הוא מתמרמר בתשובותיו כמש"כ בחיבורו תורת יקותיאל מהד"ק סי' ד' בתשובה בענין מעלת הטבילה במקוה בכל יום לפני התפילה זל"ק: ואני בעוה"ר נלקיתי בייסורין קשין ל"ע עד מאד מכף רגל ועד ראש אין בי מתום קשה עלי מאד לטבול בכל יום במקוה קרה וכי' השם יודע ועד גדול צערי.

למרות מאוביו וייסוריו התגבר עליהם ועסק בתורה"ק בהתמדה נפלאה יומם ולילה ועבד את הקב"ה בקדושה וטהרה במסיני"פ ממש, והי' מרגלא בפומי' בשם רבו הגה"ק הערוגות הבושם זלה"ה לפרש מאה"כ רק השמר לך ושמור נפשך, מאד כי אכין ורקין מיעוטין הן, וז"ש רק השמר לך דבצרכי לך כלומר צרכי הגוף ושמירתו תשמור רק מעט ושמור נפשך מאד כלומר בצרכי שמירת הנפש בדברים הרוחניים אתה צריך לשמור מאד ודפח"ח, ועימ"ש"כ עוד שם בתשובה הנ"ל זל"ק זה הכוונה ושמרתם את נפשותיכם באופן שאינו מתירא עבור החומר העכור רק יראתו שלא להחליש נפשו וימעט ע"י מעבודת הברא ברוך הוא עי"ש עוד מש"כ בזה, וכה התנהג כל ימיו שלא עכבוהו צורכי גופו מלעבוד עבודת הקודש ומעולם לא מנע א"ע מביהמ"ד.

אף שסבל מייסורין ומעוני דוחק כשכבר הי' מטופל בילדים התחזק על הכל והי' בתורת ה' חפצו ובתורתו הגה יומם ולילה, והשיב לשואלים דבר ה' זו הלכה אף שלזה דרוש דעת צלולה, ותשובותיו מתובלים בחריפות ובקיאות וסברות גיוניים ומבריקים, כי בטח בה' וקיבל הכל באהבה, ופי' מש"כ שבטך ומשענתך המה ינחמוני דחייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה כלומר בשמחה וזהו הפי' שבטך בין שאני סובל יסורין ועוני המרוזם בשבטך והן כשאני מקבל כל טוב המרוזם במשענתך המה ינחמוני, שניהם שאני יודע דהכל הוא לטובה מהשי"ת עכ"ל זצ"ל.

ומזה שייסוריו ומכאוביו לא עכבו אותו מלימוד התורה ויצא על כרחק שייסוריו היו יסורים של אהבה (כבברכות ה') אם רואה אדם שייסורין באין עליו ישפשש במעשיו וכו' פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה וכו' ואם תלה ולא מצא בידוע שייסורין של אהבה הן וכו', אצל כ"ק אאמו"ר זצ"ל זי"ע א"א הי' לתלת בביטול תורה כי כמעט שלא פסק פומי מגירסא, ומרגלא הי' בפומי לומר מה שמפרשים על מש"א שם בגמ' הנ"ל ע"ב חביבין עליך יסורין לא הן ולא שכרן, שמפרשים העולם "לא" כלומר אם אומר לא שאין חביבין עלי "הן" היסורין ישארו "ולא שכרן" שאז אפסיד גם שכרן.

חיבורו "תורת יקותיאל"

את חיבורו תורת יקותיאל מהדורא קמא הכין להו"ל בגיל רך בהיותו בערך בן כ"ג שנים והגיש את כתביו

ברכו מהעולים לתורה, ע"כ.

ומשמע לכאורה דעיקר טעם השו"ע והרמ"א אינו מחמת ברכו דקריאת התורה, דזהו רק תוספת שהוסיף המשנ"ב לרווחא דמילתא דאפילו אירע לאחד שנתאחר מסתמא כבר שמע ברכו מהעולים לתורה.

וכן נראה מדברי המאמר מרדכי שם שכתב: מנהג פשוט במקומינו לומר אותו גם בשבת וזו"ט והיה נראה לי הטעם בפשיטות משום דעינינו הרואות דאין כל העם כבהכ"נ בשעה שאומרים ברכו שלפני ברכות ק"ש והרי מרן ז"ל לא אמר שאין לאומרו אלא מטעם דכולם שמעוהו וכמו שביאר הרמ"א, עכ"ל יעו"ש. ומבואר שפירש דברי השו"ע והרמ"א על ברכו שלפני ברכות ק"ש ולא על ברכו שבקריאת התורה.

וקשה הא נגמ' ראש השנה הנ"ל מבואר דבשחרית אכתי ליכא רוב עם, דקס"ד דגמ' דמשום זה תוקעין במוסף, ואילו לשו"ע והרמ"א הכל באין לבית הכנסת קודם ברכו

שלפני ברכות קריאת שמע.

תשובות והערות ניתן לשלוח בפאקס או להשאיר הודעה בתא קולי כמפורט בתחתית העמוד

תשובה לשאלה משבוע שעבר:

מה המקור בפרשת נצבים דספק דאורייתא לחומרא?
ובתורת פתיים.

כתב החרדים (פ"ט מצוה כ'): כתב רבינו יונה (ש"ג, יז) מעלות רבות נמסרו לנו במצות עשה, מעלת הבחירה [מצוה] אחת, שנאמר ובחרת בחיים, ובכל עת שמזדמן לפני האדם איסור או ספק איסור והוא פורש, מקיים מצות עשה זו. ובסוף פ"ק דקדושין כתב רבינו נסים דמאי דאמרין בכוליה גמרא ספיקא דאורייתא לחומרא, דבר תורה הוא ולא מדברי סופרים, וכתב שכן דעת רש"י, ובתשובה כתב (תשובות הר"ן סי' ג), אפילו בעסקי העולם כל המשכיל בוחר לנפשו הדרך היותר בטוח והמשומר מכל נזק ומכשול ואפילו באפשר רחוק, ועל אחת כמה וכמה שיש לנו לעשות כן בדברי התורה והמצות עכ"ל (ממנין תר"ג לרבינו יונה).

קחו עמכם דברי תורה ותבינו שצריכים אתם לשוב בתשובה

שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֶלְקֶיךָ כִּי כָשַׁלְתָּ בְּעֵינֶיךָ. קחו עמכם דברים ושובו אל ה'. (הפטרה)

יל"ע כפל הלשון ע"ד שמפרשין מאחז"ל אם רואה אדם שיסורין באין עליו יפשפש במעשיו פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה, דלכאוף אטו ביטול תורה לאו עבירה היא ומאי ולא מצא, אלא הכוונה יתלה הא דלא מצא הוא משום ביטול תורה דכשאינו לומד אינו מוצא עון בעצמו שנדמה בעיניו דכל דרכיו ישרים אבל אם לומד תורה מודעת לי חובותיו וחטאיו.

והנה אחז"ל במדרש פ' תצוה קחו עמכם דברים אין דברים אלא ד"ת עיי"ש, והיינו דאמר שובה ישראל עד ה"א לשוב אפי' על ע"ז, כי כשלת בעונך אף שנדמה לך כי אין בידך רק מכשול אבל באמת הוא עון רק היצה"ר מסמא עיניך, ע"כ קחו עמכם דברים ד"ת, או ושובו אל ה' תבינו שצריכין אתם לשוב אפי' אחמורות שבחמורות דהיינו ע"ז, וקמפרש לקמן ולא נאמר עוד א' למעשה דינו ר"ל כוחי ועוצם ידי עשה לי החיל הזה דהוא מעין ע"ז.

(ויגד יעקב - פאפא, מאמר פותח יד בתשובה)

מתורתם של ראשונים

<< המשך מעמ' 1

שבא אברהם וכו' ושם אדנ"י הוא כנגד מדת מלכות (זוהר ח"ג י"א ב).

ואמר זכרון תרועה זה יצחק שנאמר וירא והנה איל והוא על פי שאמרו (ויקרא רבה ל"ו, ה') למה נאמר ביעקב ובאברהם זכירה וביצחק לא נאמר וכו' רואה אפרו של יצחק כאילו צבור על גבי המזבח. והוא כמו שאומרים בשם הבעש"ט זצ"ל על הפסוק (תהלים קכ"א, ה') ה' צלך שהוא כמו הצל שכמו שעושה האדם כן מתנהג עמו ה' יתברך. ומדתו של יצחק הוא היראה פחד יצחק שתמיד עומד לפניו פחד ה' יתברך שהוא עומד לפני המלך. וכשם שאין פחד ה' יתברך נשכח ממנו כן זכרונו גם כן עומד תמיד לפני ה' יתברך. וזהו זכרון תרועה שהשופר הוא לעורר היראה והפחד בלב כמו שנאמר (עמוס ג', ו') אם יתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו ומתעורר זכות יצחק ללמד זכות על ישראל שגם בהם נמצא

היראה והפחד מדתו של יצחק אבינו ע"ה והוא כנגד זכרונות ועל ידי זה יעלה זכרוניכם לפני לטובה (ראש השנה ט"ז א).

ואמר מקרא קודש זה יעקב שנאמר (ישעיה מ"ח, י"ב) שמעו אלי יעקב וישראל מקוראי דשלוש ברכות ראשונות הם כנגד שלושה אבות הראשונה כנגד אברהם כמו שאומרים מגן אברהם. ואתה גבור כנגד יצחק ואתה קדוש כנגד יעקב וכמו שנאמר (ישעיה כ"ט, כ"ג) והקדישו את קדוש יעקב (ונתבאר לעיל) ומזכירין זכות שגם בישראל נמצא קדושה שכן נקראו ישראל עם קדוש והיייתם לי קדושים ובגמרא (חולין ז' ב) ישראל קדושים הם וזהו מקרא קודש והוא על פי שאמרו (שמות רבה ט"ו, כ"ד) ואם כלי חול כשמתמלא מן הקודש מתקדשת על אחת כמה וכמה ישראל שהם קדושים ומקדשים החודש. שעל ידי שיש בישראל

קדושה על ידי זה יש להם כח להכניס קדושה למועדות. וזה מקרא קודש זה יעקב שמיעקב הוא לימוד זכות שנמצא קדושה בישראל ויכולים להכניס קדושה למועדים. והוא כנגד שופרות דאף דשופר הוא מדתו של יצחק מכל מקום איתא בתיקונים (ריש תיקון נ"ה) שמצינו מפורש דתרועה הוא מסיטרא דיעקב דכתיב (במדבר כ"ג, כ"א) ותרועת מלך בו היינו דדרש דקאי על ראש הפסוק לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל וגו' ותרועת מלך בו והיינו בו ביעקב. והיינו דהתרועה הוא מצד יעקב שהוא היה כמו אדם הראשון קודם החטא (כמו שנתבאר כמה פעמים). והתקיעות הם לעורר השופר גדול שיתעוררו הכל ויתוקן כל הפגם הראשון.

(פרי צדיק, ראש השנה סי' י"ב)

הנצחות

לתרומות והנצחות: 053-314-7090

<p>לעילוי נשמת הרה"ח ר' חיים ז"ל בהרה"ח ר' משה שיבדלחט"א נלב"ע י"ד תשרי תשס"ח</p>	<p>לעילוי נשמת הרה"צ רבי נתן דב נטע ב"ר יעקב פריינד זצוק"ל נלב"ע ח' תשרי תשע"ד</p>	<p>לעילוי נשמת הרה"ק רבי ישראל בהרה"ק רבי אשר מסטאלין זיע"א דרגל יומ"ד - ב' דר"ה תרפ"ב</p>	<p>לעילוי נשמת פאר השקדנים נפש נקי וצדיק ר' דוד ב"ר פנחס לייביש הלוי קאצינעלנבויען זצ"ל נלב"ע כ"ב אלול תשפ"ד</p>
---	--	--	--

אמרתך חייתני